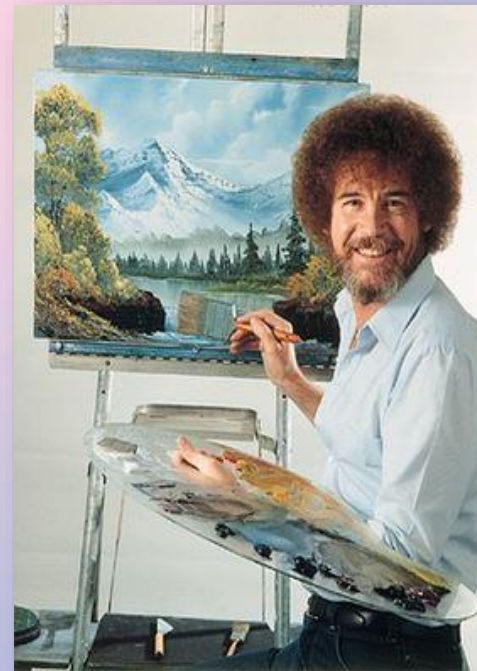

Олійний живопис: від ван Ейка до Боба Росса

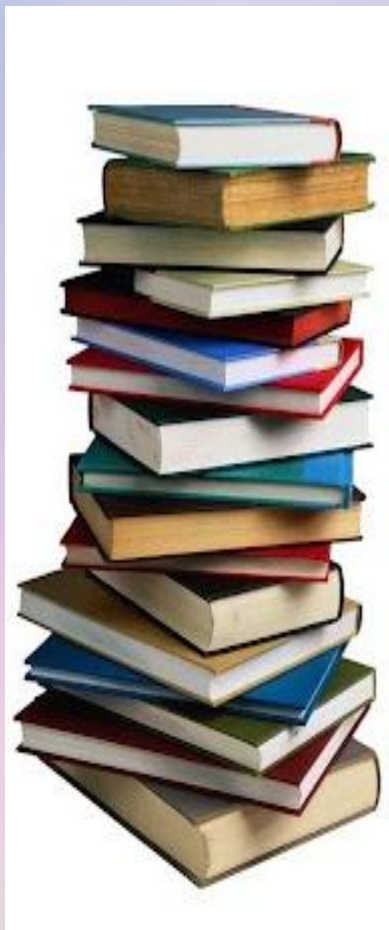

Олійний живопис - різновид художньої техніки з використанням фарб на органічній олії, що здатна добре сохнути і утворювати тривалі плівки на поверхні. Широкого розповсюдження в Європі олійний живопис отримав на початку XV століття завдяки мистецтву нідерландського живописця Яна ван Ейка, хоча винахідником олійного живопису (як вважалося раніше) він все ж не був.

Наприкінці XX століття малювання маслом отримало популярність як хобі, чому сприяло розповсюдження технік у стилі «зроби сам», як, наприклад, техніка малювання Боба Росса.

Ознайомлення з історією та особливостями техніки олійного живопису сприяє більш глибокому пізнанню історії мистецтва і особливостей живописних полотен відомих художників. До того ж чимало наших сучасників намагаються опанувати вміння створювати власні твори мистецтва за допомогою олійних фарб, й такий напрямок творчості може стати захоплюючим хобі.

Сподіваємося, що багатьох зацікавлять книги, представлені у розділах:

- «Історія олійного живопису»;
- «Особливості техніки»;
- «Методика навчання»;
- «Цікаві факти про олійний живопис».

Історія олійного живопису

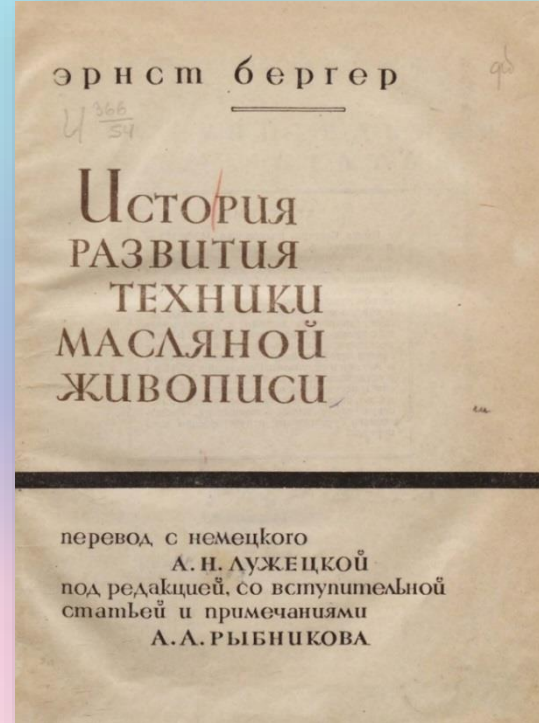

Фрагмент розпису з використанням олійних фарб у печерному буддійському храмі

Історія створення олійних фарб дуже цікава. У нашій цивілізації бувають випадки, коли з часом забуваються деякі винаходи. І через століття вони відкриваються заново. Так і сталося з олійними фарбами Цей метод живопису був відомий ще п'ять тисяч років тому, а широке поширення набув в VII столітті н. е. в Західному Афганістані. Вчені це виявили, коли вивчали розпис буддійських храмів у Баміанській долині. А в Європі заново винайшли олійні фарби вже в XIII-XIV століттях. Голландський художник Ян ван Ейк придумав, як вводити масло в фарби.

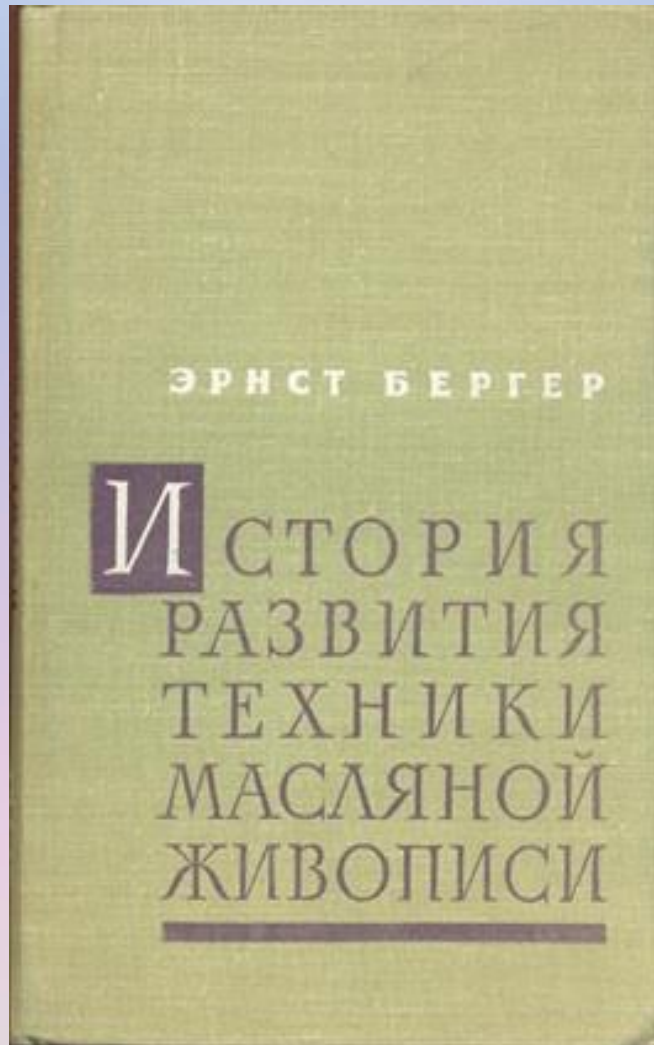

Ян ван Ейк
«Тимофій», 1432 р.

Бергер, Э. История развития техники масляной живописи / Э. Бергер ; пер. с нем. А. Н. Лужецкой ; под ред. А. А. Рыбникова. - Москва : ОГИЗ, 1935. - 606 с. : ил.

Перше видання матеріалів з історії розвитку техніки олійного живопису художника, мистецтвознавця й письменника Ернста Бергера вийшло з друку ще наприкінці XIX століття, але й досі ця праця – найбільш змістовна та об'ємна книга з історії олійного живопису. Вона знайомить з маловідомою технічною стороною творчості великих майстрів минулого. Особливу зацікавленість викликає переклад з оригіналу рукопису Т. де Маєрна, де відображені його бесіди з такими художниками, як Рубенс і Ван-Дейк. Описана велика кількість старовинних прийомів живопису. Наводяться дані про техніки фрески, темпер, мініатюри і т. п.

Бергер, Э. История развития техники масляной живописи : пер. с нем. / Э. Бергер. – Москва : Изд-во Академии художеств СССР, 1961. - 511 с. : ил.

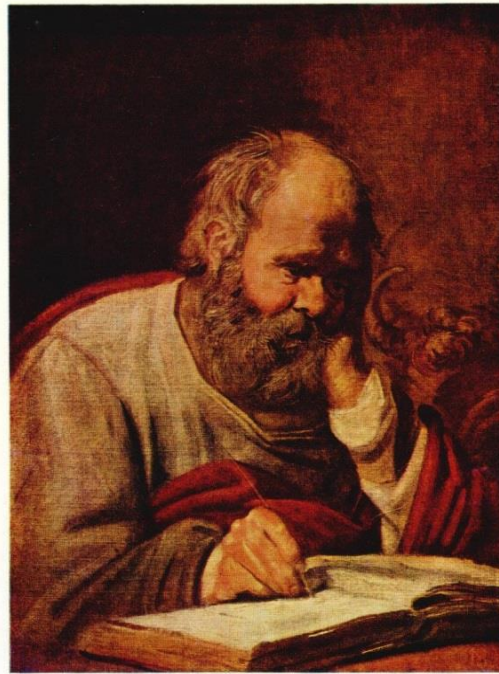
Ще одна книга Е. Бергера, що є скороченим варіантом його більш монументальної праці.

Автор наводить найцінніші історичні документи, що стосуються історії олійного живопису: трактати, листи, технічні записи, пам'ятки. Він знайомить читачів з власними цікавими висновками щодо олійного живопису відомих художників, приділяє увагу історії розвитку живопису взагалі, робить власні історичні зауваження (наприклад, про занепад мистецтва в Англії у результаті Революції XVII ст.), зупиняється на теоретичних питаннях історії мистецтва.

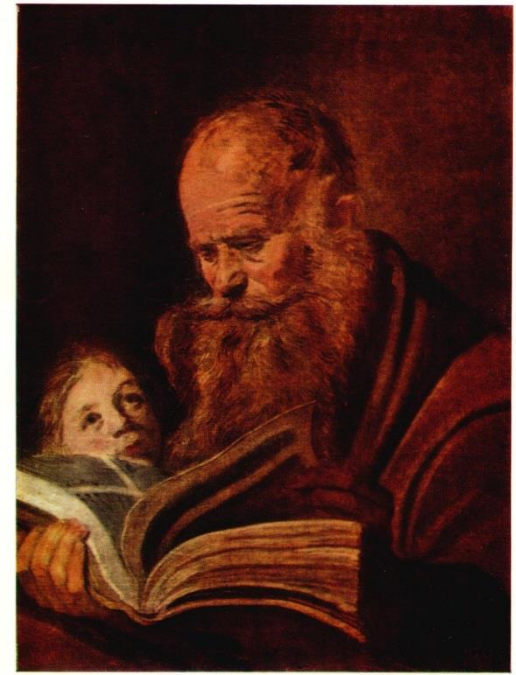
И. Линник
ГОЛЛАНДСКАЯ
ЖИВОПИСЬ
XVII ВЕКА
и
ПРОБЛЕМЫ
АТТРИБУЦИИ
КАРТИН

·Искусство·

1. Ф. Халс. Евангелист Лука. Олонец. Мелкий холст, масло и восковые краски

2. Ф. Халс. Евангелист Матфей. Олонец. Мелкий холст, масло и восковые краски

Линник, И. В. Голландская живопись XVII века и проблемы атрибуции картин / И. В. Линник. - Ленинград : Искусство, 1980. - 248 с. : ил.

Книга присвячена проблемам і методам атрибуції творів голландського живопису XVII століття, що знаходяться у музейних зібраннях світу. Автор розкриває цілий ряд питань історії та теорії мистецтвознавства, практики музейної справи. У зв'язку з проблемами атрибуції висвітлюються основні особливості живопису Голландії XVII століття, детально розбирає найбільш цікаві приклади атрибуції картин.

27. О. А. Кипренский. Портрет Е. С. Авдушной. 1823. Деталь

28. В. А. Тропинин. Портрет братьев Н. Н. и П. П. Марковых

Лужецкая, А. Н. Техника масляной живописи русских мастеров с XVIII по начало XX века / А. Н. Лужецкая. - Москва : Искусство, 1965. - 288 с. : ил.

Монографія кандидата мистецтвознавства, реставратора, фахівця музейної справи А.М. Лужецької – це серія нарисів, присвячених аналізу техніки олійного живопису найбільш відомих російських художників XVIII - XX століть.

СЕКРЕТЫ ЖИВОПИСИ СТАРЫХ МАСТЕРОВ

Фейнберг, Л. Е. Секреты живописи старых мастеров / Л. Е. Фейнберг, Ю. И. Гренберг. – Москва : Изобразительное искусство, 1989. - 322 с.

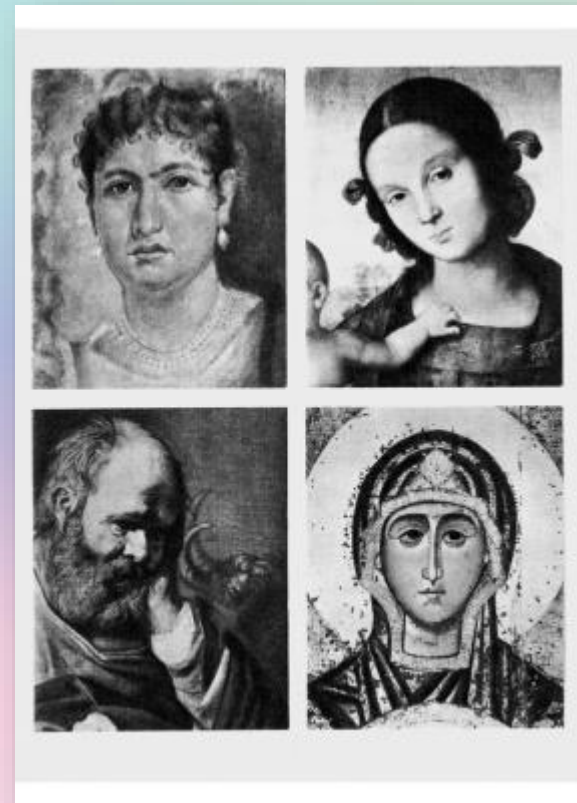
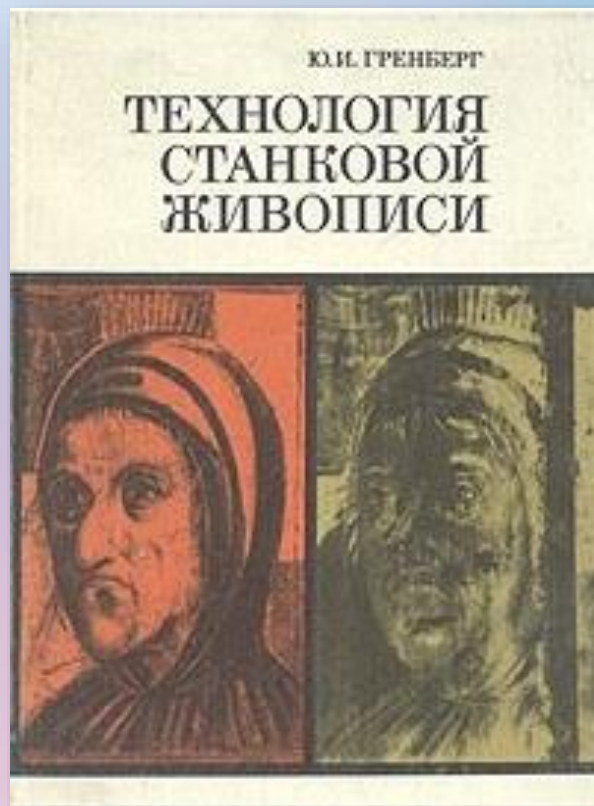
Видання викликає зацікавленість в особливо допитливих шанувальників мистецтва. Автори книги – мистецтвознавець і поет Л. Фейнберг та доктор мистецтвознавства, унікальний фахівець в галузі реставрації творів живопису Ю. Гренберг - створили низку етюдів про таємниці технічних прийомів, склад олійних фарб, що сприяли збереженню яскравості, виразності та особливої гармонійності живопису майстрів XVI-XVII ст. На жаль, сучасний живопис втратив таємниці стародавніх майстрів живопису.

Особливості техніки

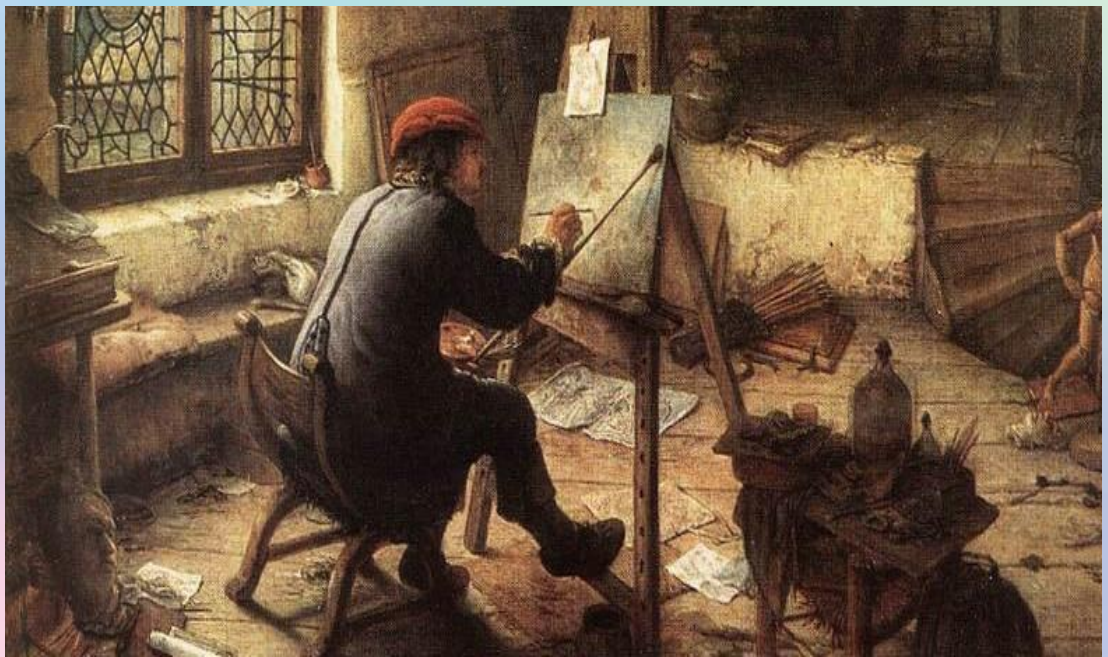

Олійний живопис - одна із популярних й ефектних технік створення художніх робіт. Ця техніка втілює образи у фарбах в усій красі й багатстві, при будь-якому освітленні. Техніка олійного живопису має багато переваг порівняно з іншими: довговічність зберігання, ефектність сприйняття, різноманітність художніх прийомів, свобода в ідеї і темпі створення роботи, вибір рельєфу поверхні.

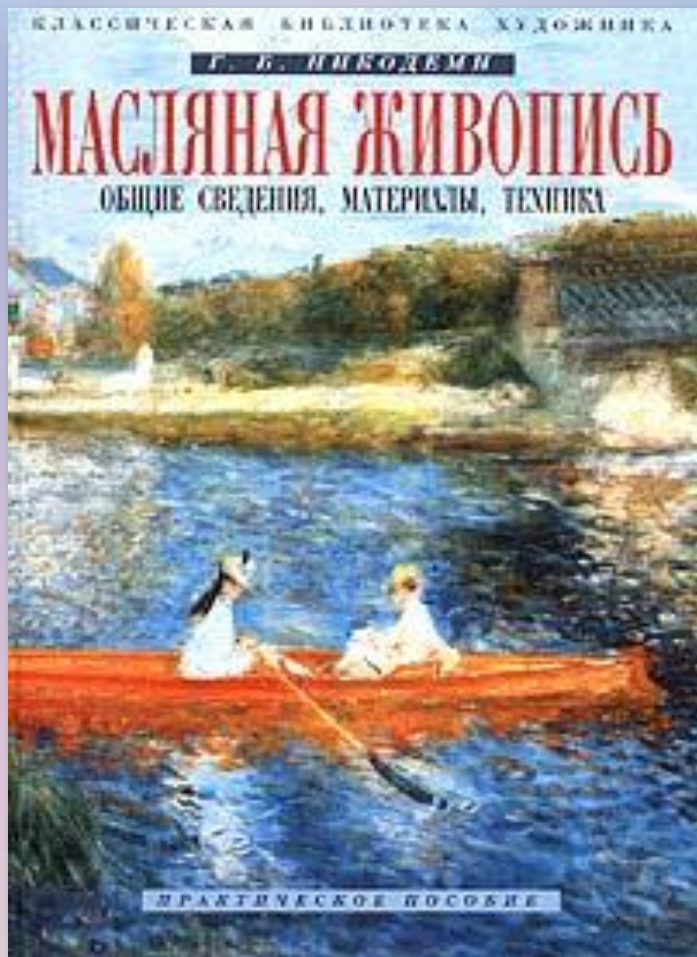
Гренберг Ю. И. Технология станковой живописи. История и исследования / Ю. И. Гренберг. – Москва : Изобразительное искусство, 1982. – 318 с.

Станковий живопис — рід живопису, твори якого мають самостійне значення і сприймаються незалежно від оточення. Буквально — живопис, створений на станку (мольберті). Автор аналізує різні техніки, що використовувалися для створення станкового живопису, у тому числі й олійний живопис.

Киплик, Д. И. Техника живописи : учеб. пособие / Д. И. Киплик. – Изд. 4-е. – Москва ; Ленинград : Искусство, 1947. - Ч. 3 : Масляная живопись. - 219 с.

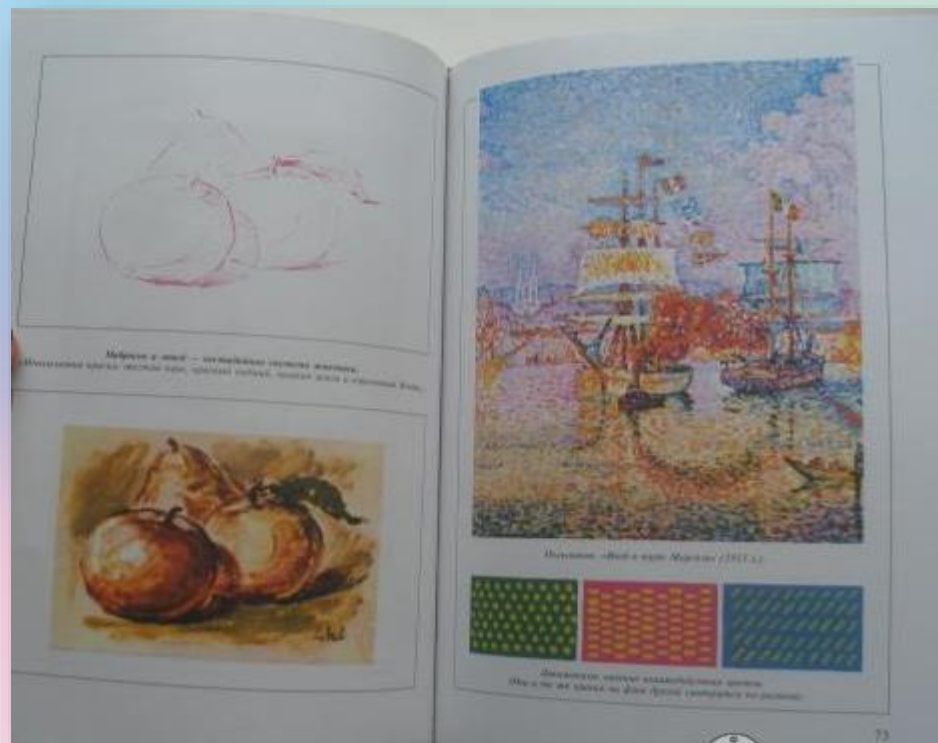
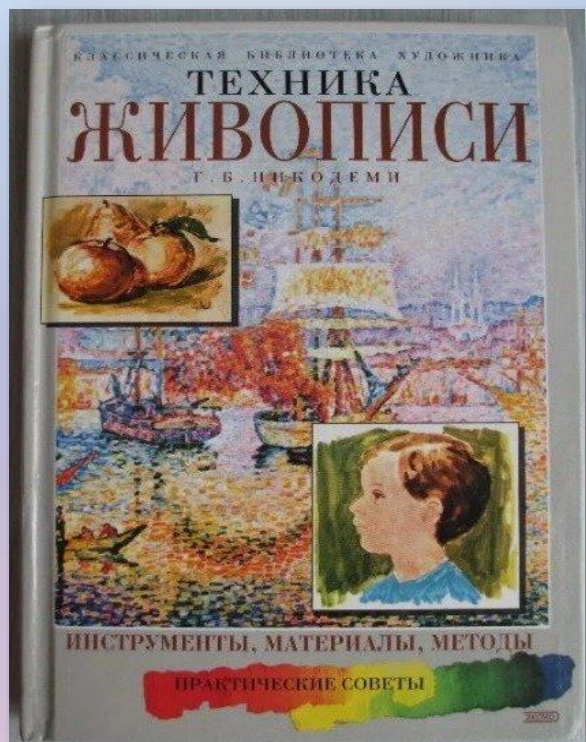
Дана праця професора Інституту живопису, скульптури та архітектури імені І.Є. Рєпіна в Санкт-Петербурзі Д.І. Киплика вперше вийшла з друку понад століття тому, але й досі не втратила актуальності. Книга містить детальний огляд фарбових матеріалів живопису, відомості про акварель, темперу, пастелі та олійний живопис, техніки живопису старих майстрів. Видання представляє безумовний інтерес для художників-практиків станкового живопису, монументально-декоративного живопису (стінопису), студентів художніх вузів і учнів середніх навчальних закладів, художників-аматорів і широкого кола читачів.

Никодemi, Г. Масляная живопись. Общие сведения, материалы, техника : практ. пособие / Г. Никодemi ; пер. с итал. Г. И. Семёновой. - Москва : Эксмо, 2006. – 144 с. : ил.

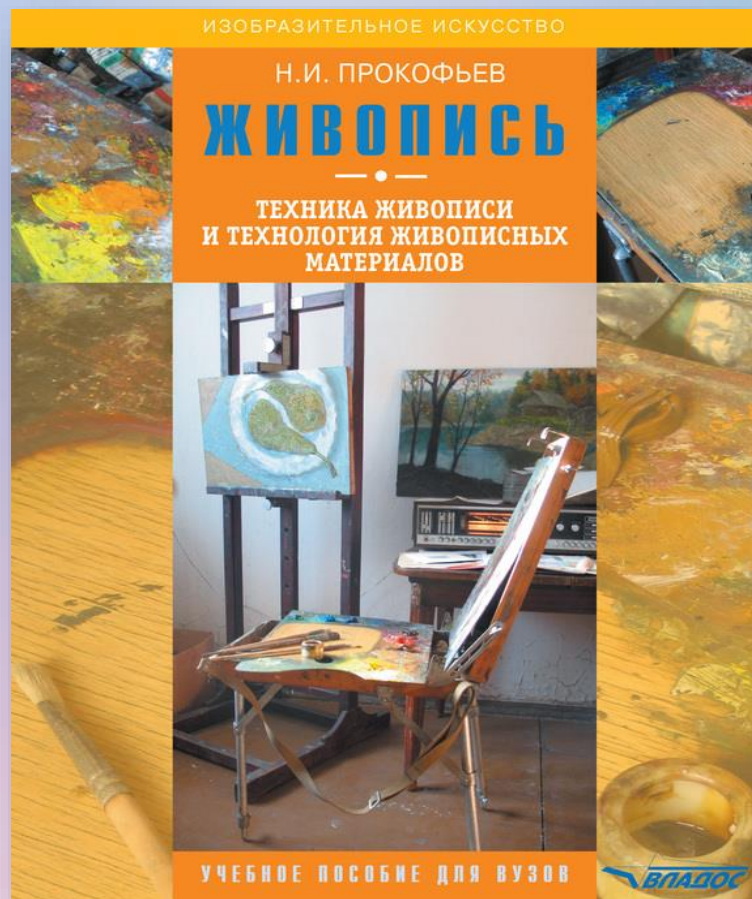
Книга дає докладні відомості щодо виготовлення олійних фарб, їх основних характеристик, особливостей роботи на різних поверхнях, рекомендації з підбору приладдя для живопису, правила змішування фарб і основні технічні прийоми при роботі маслом.

Історичний екскурс і детальний аналіз технік майстрів минулих століть дозволять художникам-початківцям краще зрозуміти природу олійного живопису.

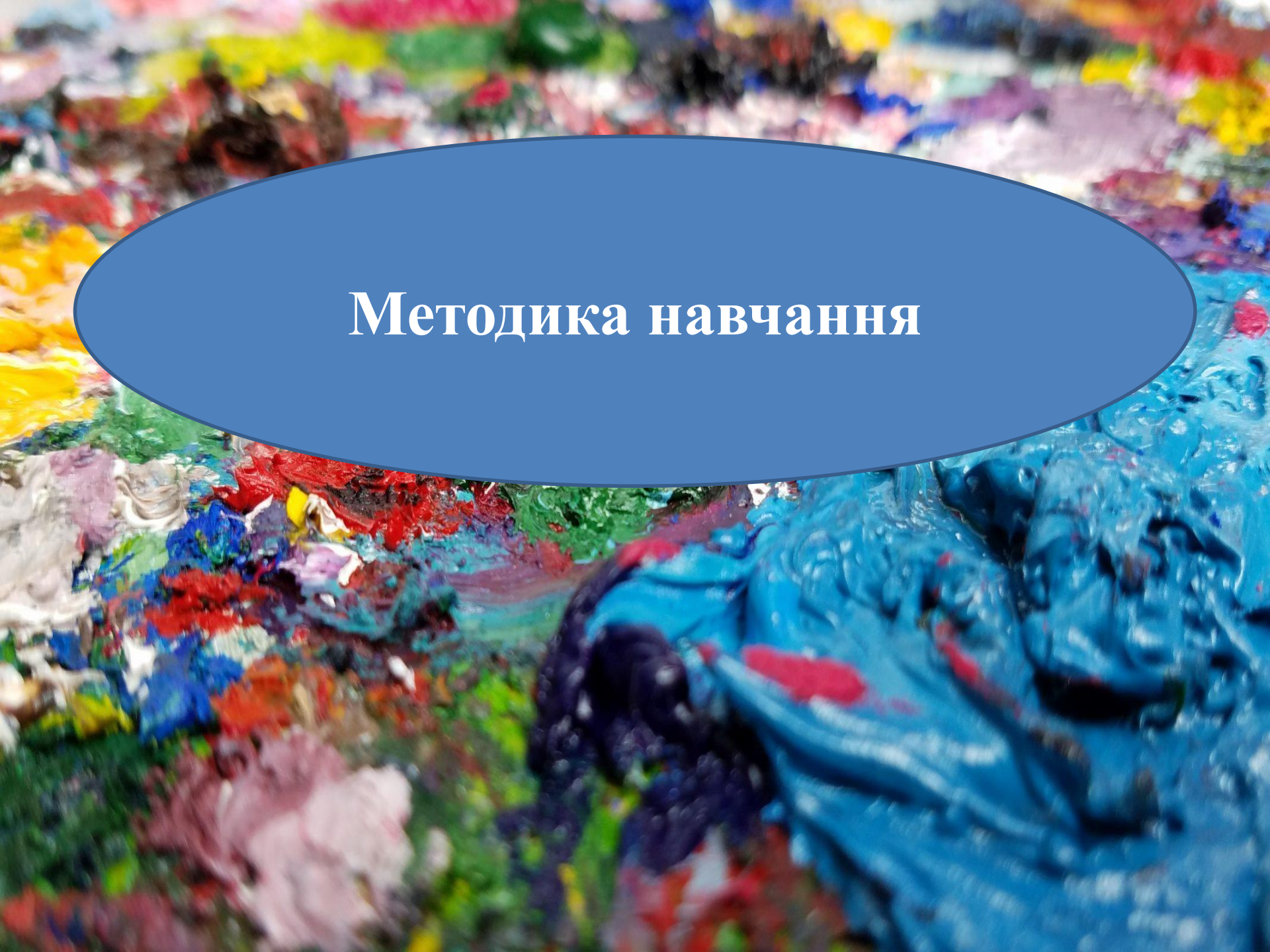
Никодеми, Г. Б. Техника живописи / Г. Б. Никодеми ; пер. с итал. Г. Семёновой. – Москва : ЭКСМО-Пресс, 2002. – 144 с. : ил. – (Классическая библиотека художника).

Викладач Міланської академії живопису Г. Б. Нікодемі знайомить читачів з різними техніками живопису: аквареллю, темперою, гуашшю і олійним живописом. Перша частина книги присвячена матеріалами живопису, автор розповідає про види фарб і сумішей, різновиди масел, есенцій і лаків. Друга частина книги присвячена особливостям роботи в різних техніках живопису. У розділі про олійний живопис розглядаються питання про правила нанесення додаткового шару фарб, роботі над зображенням пейзажу і людини.

Прокофьев, Н. И. Живопись. Техника живописи и технология живописных материалов : учеб. пособие / Н. И. Прокофьев. – Москва : ВЛАДОС, 2010. – 158 с. : ил. – (Учебное пособие для вузов).

У навчальному посібнику розглянуті найбільш важливі теоретичні питання, пов'язані із застосуванням матеріалів для акварельного та олійного живопису, подані відомості про виготовлення, властивості та особливості цих матеріалів. Наводяться практичні поради щодо створення живописних робіт, використання художніх матеріалів, інструментів і обладнання для малюнка і живопису. Посібник призначений студентам художньо-графічних факультетів педагогічних вузів, а також може бути використаний учнями середніх навчальних закладів і тими, хто самостійно займається живописом.

The background of the slide is an abstract, textured composition of various colors including red, yellow, green, blue, and purple, resembling a collage or a painting. A large, solid blue oval is centered on the slide, containing the text 'Методика навчання' in white, bold, serif font.

Методика навчання

Руиссинг, Х. Полный курс масляной живописи. От хорошей техники к индивидуальному стилю / Х. Руиссинг. – Москва : АСТ, Внешсигма, 2003. — 125 с. — (Энциклопедия художника).

Книга узагальнює особистий художній і дидактичний досвід автора. Він розглядає олійний живопис і як ремесло, і як мистецтво, ділиться своєю методикою навчання мистецтва олійного живопису і докладно аналізує це мистецтво. Багато уваги приділяється також основам перспективи, вченню про колористику.

Видання покликане надихнути на створення своїх картин широкого кола читачів, які прагнуть писати олійними фарбами та хотіли б навчитися працювати в цій техніці.

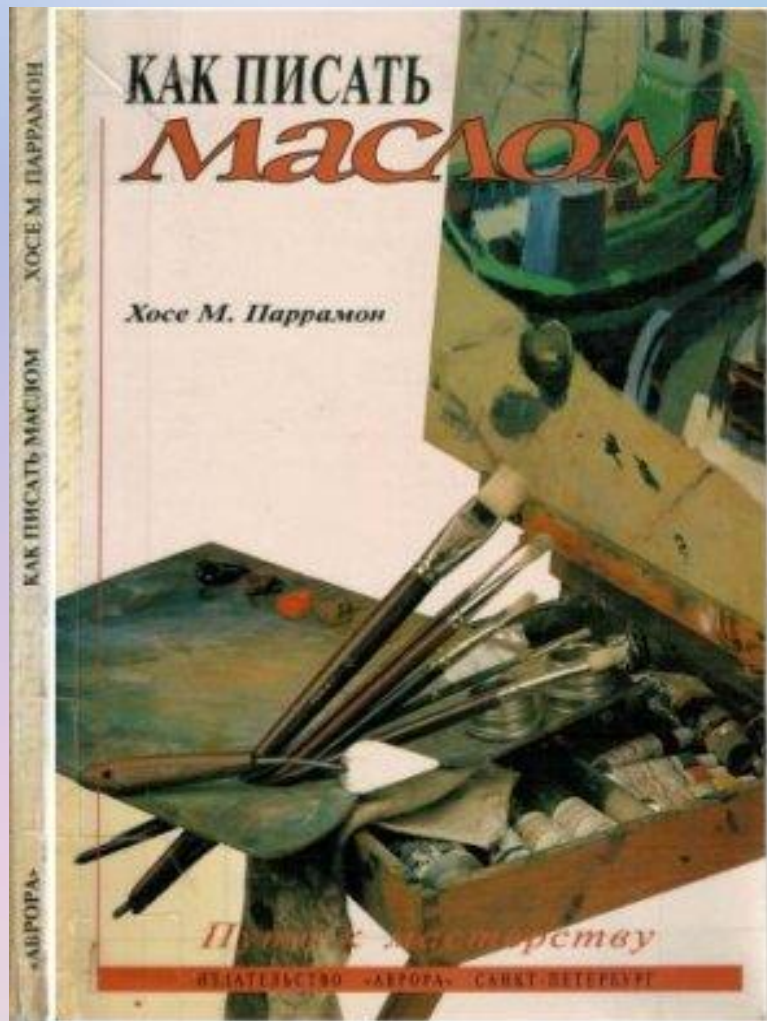

Комесанья, П. Рисуем портрет. Полный курс / П. Комесанья ; пер. с исп. Л. Шабельской. – Харьков : Книжный «Клуб семейного досуга» ; Белгород : Клуб семейного досуга, 2014. – 160 с. : ил.

Портрет - один з найдавніших і найпопулярніших жанрів образотворчого мистецтва.

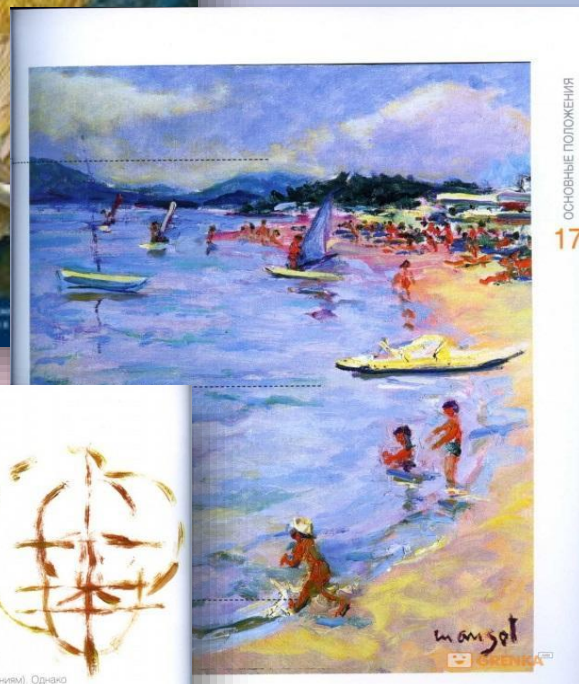
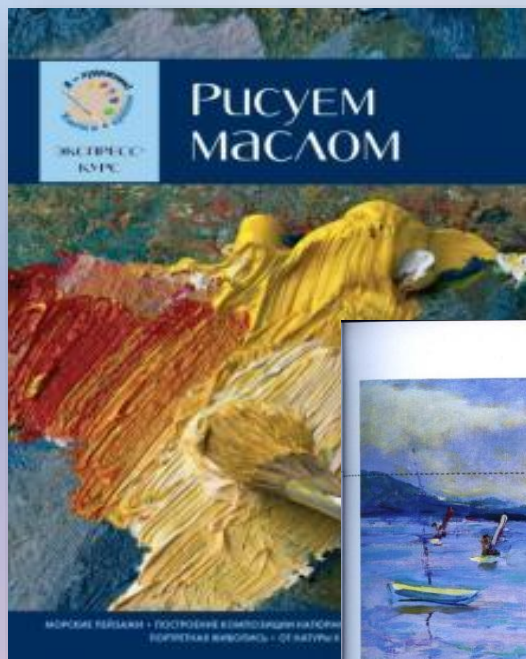
За допомогою цього посібника можна дізнатися про основні прийоми і правила створення композиції, а також анатомічні особливості, що дозволять грамотно намалювати портрет від етюду до закінченого твору.

Детальні пояснення з покроковим описом і прекрасні ілюстрації допоможуть виконати портрет чоловіка, жінки, літньої людини або дитини й оволодіти техніками, що застосовуються в процесі створення кожної роботи, будь то акварель, пастель, масло або акрилові фарби.

Паррамон, Х. М. Как писать маслом / Х. М. Паррамон. – Санкт-Петербург : Аврора, 1995. – 113 с. – (Путь к мастерству).

Автор видання вдало об'єднує теоретичні відомості про історію олійного живопису з методикою практичної роботи щодо створення власного твору мистецтва. Наводяться цікаві факти з особливостей техніки живопису найталановитіших митців: Яна ван Ейка, Тіціана, Леонардо да Вінчі, Рафаеля та інших всесвітньо відомих художників. А майбутні майстри живопису олійними фарбами можуть дізнатися про безліч корисних рекомендацій для художників-початківців.

Рисуем маслом : экспресс-курс / пер. с исп. И. Головенко. – Москва : Эксмо, 2014. – 40 с. : ил. – (Я – художник! Кисти и краски).

Цей посібник для навчання олійного живопису допоможе швидко освоїти техніки і прийоми професійних художників. Покрокові майстер-класи, вправи «малюємо за номерами» і роботи майстрів живопису допоможуть успішно виконати всі творчі завдання і досягти майстерності.

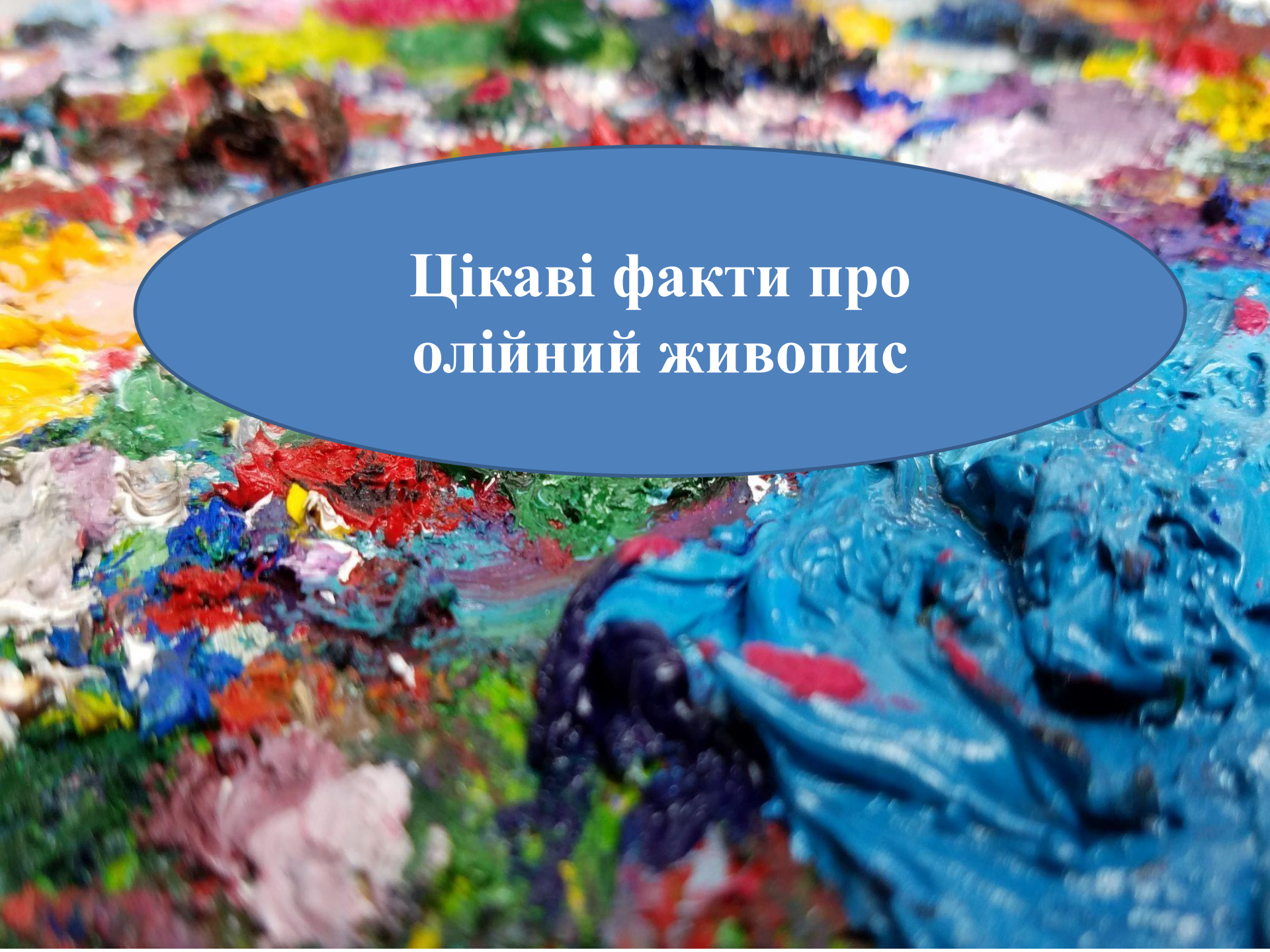
Сучасні технології надають додаткові можливості у навчанні та освоєнні майстерності живописця. Багатьох шанувальників мистецтва захопив своєю майстерністю та вмінням передати свої знання художник Боб Росс.

Він отримав змогу захопити мистецтвом велику кількість людей завдяки телебаченню. У 80-90 рр. Росс був ведучим телешоу «Радість малювання», що демонструвалося у Сполучених Штатах Америки й країнах Західної Європи.

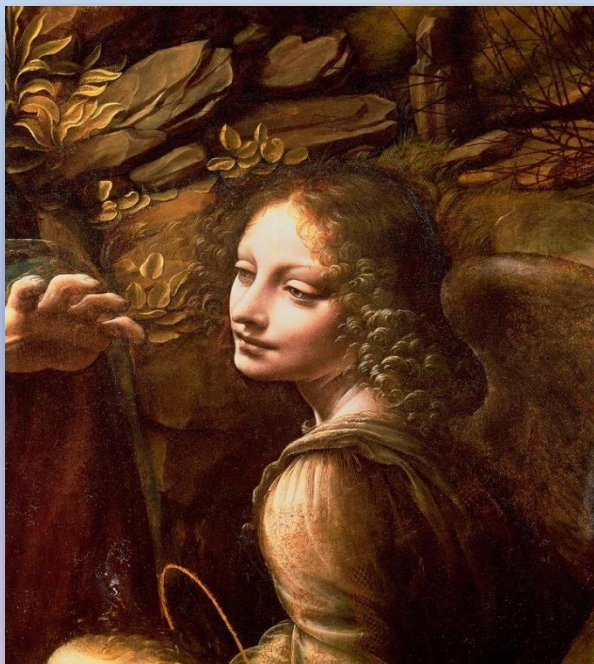
Харизматичний та талановитий художник у кожному тридцятихвилинному епізоді розповідав про ту чи іншу техніку малювання пейзажів олійними фарбами, раз у раз підбадьорюючи своїх глядачів нагадуванням «ви теж так зможете».

Сьогодні всі бажаючі можуть знайти 31 сезон «Радості малювання» - 403 навчальних відео - у відкритому доступі на ютуб-каналі за посиланням: <https://www.youtube.com/user/BobRossInc>

Якщо цей курс й не зробить професійним художником, він гарантовано принесе масу задоволення тим, кому подобається процес створення творів мистецтва.

Цікаві факти про олійний живопис

Техніка олійного живопису - одна з найдоступніших, її може опанувати навіть художник-початківець. Але важко переоцінити роль цієї техніки в історії світового мистецтва, завдяки їй створювалися шедеври, виникали нові напрями в мистецтві. Використання олійної фарби сприяло справжній революції в живописі. Різноманітні прийоми і виразні можливості олійного живопису в руках майстрів сприяли появі найдивовижніших і таємничих явищ у світовій культурі.

1. Сфумато - секрет живопису Леонардо да Вінчі.

Більш ніж п'ять століть людству не дає спокою таємниця портрета Мони Лізи Леонардо да Вінчі. Вражає тонкість і майстерність зображення. Відомий біограф художників доби італійського Відродження Джорджо Вазарі писав, що, якщо придивитися, здається - бачиш биття пульсу в поглибленні шії.

Може, причина такого вражаючого впливу портрета на глядача полягає в техніці сфумато, віртуозне використання якої можливо тільки в рамках олійного живопису. Сфумато у перекладі з італійської мови означає «зникаючий, як дим». Дуже дрібні мазки пензлем дозволяють досягти найтонших переходів від світла до тіні, від одного кольору до іншого. Але тільки зовсім недавно французькі реставратори відкрили те, наскільки мікроскопічними були ці мазки. Товщина шару лесировок становила один-два мікрони.

Реставратори не можуть пояснити, як Леонардо да Вінчі зміг зробити таке диво. Художник сам винаходив добавки до лаків, фарб, мастил, він домагався чергування шарів фарб, досягаючи чудового ефекту різного відображення променів світла, що падають на картину: так досягалося враження глибини, об'єму, особливої жвавості і тріпотіння фарб. Одним з винаходів Леонардо да Вінчі було вдосконалення процесу виготовлення масляної фарби завдяки додаванню до неї бджолиного воску.

2. Олійні фарби змінили спосіб роботи живописця.

Олійні фарби повільно сохнуть. На відміну від роботи з темперою та будь-якими клейовими фарбами, художник може виправити картину, переписати шари, у нього набагато більше часу на роздуми, а значить більше можливостей для творчого експерименту, на втілення своїх ідей на полотні. Крім того, фарби при цій техніці не тьмяніють, не змінюються відтінки кольорів, що сприяє довговічності творів мистецтва. Саме ці можливості зробили відкриття олійних фарб воістину революційним.

3. У кожного майстра живопису минулих століть були свої секрети складу олійних фарб.

Майже кожен великий майстер живопису XVI-XVIII століть винаходив свої способи виготовлення олійних фарб.

Наприклад, Альбрехт Дюрер використовував горіхову олію в якості сполучної речовини - пропускав її крізь просіяне вугілля. А Тіціан вважав найкращою макову олію, художник висвітлював її на сонці і додавав лавандову есенцію. Рубенс писав свої чудові полотна лаком, що створювався на основі кокосової копри, лавандової есенції і макової олії.

4. Масляна фарба використовувалася для забарвлення щитів.

У середні віки олійні фарби були відомі, але їм знайшли несподіване застосування. Тоді для створення картин і фресок використовували темперу, а ось подобою олійних фарб розфарбовували щити. Вважалося, що так вони ставали міцнішими.

5. Винахід тубика для зберігання олійних фарб сприяв появі нового напряму в живописі – імпресіонізму.

Один із засновників імпресіонізму П'єр Ренуар говорив, що без винаходу фарб в тубиках не було б і імпресіонізму. Оскільки художники самі робили олійні фарби, вони були прив'язані до майстерень, студій. Для імпресіоністів було дуже важливо відобразити мить, мінливість навколишнього світу. Без фарб в тубиках робота на пленері, на відкритому повітрі була дуже проблематичною. У 1841 р. американським художником Джоном Рендом був винайдений олов'яний тубик з кришечкою, який можна було стискати і видавлювати з нього необхідну кількість фарб. Усі ці вдосконалення сприяли тому, що фарба не висихала, і художник міг спокійно створювати свою картину на пленері.

**Запрошуємо ознайомитися
з представленими виданнями у відділі
документів з питань культури і мистецтв
Миколаївській обласній універсальній
науковій бібліотеці
(м. Миколаїв, вул. Московська, 9).**

